

Братута О.Г.,*к.е.н., доцент,**докторант кафедри економіки промисловості**та організації виробництва,**Український хіміко-технологічний університет*

ПРОБЛЕМА ІНСТИТУАЛІЗАЦІЇ МЕТОДОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ НАУКИ

Анотація. У статті дано загальну оцінку методологічному забезпеченню. Досліджено проблему незадовільного стану інституалізації методологічного знання для української економічної науки. Визначено, що вітчизняна економічна наука повинна формувати методологічне забезпечення власних досліджень, спираючись на систему методологічного знання, створеного в межах такої метанаукової дисципліни, як епістемологія.

Ключові слова: українська економічна наука, наукова сфера буття, наукове знання, предметне знання, методологічне знання, інституалізація методологічного знання, епістемологія.

Постановка проблеми. Наявність та якість методологічного забезпечення наукового дослідження багато в чому визначають його результативність та ефективність.

Що стосується стану методологічного забезпечення української економічної науки, то його не можна визнати задовільним. Одна з головних причин такого становища полягає у тому, що вітчизняна економічна наука досі перебуває у процесі трансформації. Відповідні кардинальні зміни пов'язані не тільки з проблемою заміни попередньої домінуючої парадигми щодо економічної сфери буття, але й методологічного переозброєння економічної науки. Якщо процес переорієнтації переважної більшості наукової спільноти з позицій марксистського на позиції ринкового економічного світогляду можна вважати майже завершеним, то процес якісного оновлення методологічного арсеналу проведення наукового дослідження перебуває на початковій стадії.

Зазначена ситуація зумовлена догматизмом у сфері методологічного знання, притаманного радянському періоду вітчизняної економічної науки, внаслідок чого методологічна проблематика тривалий час залишалася поза увагою науковців, об'єктом дослідження яких було і залишається предметне наукове знання.

Вирішення зазначеної для вітчизняної економічної науки загальної проблеми потребує комплексного дослідження цілої низки локальних теоретичних проблем у сфері методології, зокрема:

- дихотомічності підходів у визначенні такої змістовної ознаки методологічного знання, як універсальність його застосування до будь-якої сфери наукового пізнання;
- відсутності загально визнаного трактування у питанні, об'єктом якої – метанаукової чи наукової – дисципліни або сукупності дисциплін є методологічне знання;
- нечіткого визначення сутності методологічного знання;
- нечіткого визначення складників методологічного знання;
- нечіткого визначення засобів, якими має проводитися методологічне дослідження, та їх класифікації;

- відсутності загально визнаного трактування у питанні критеріїв оцінки істинності результату наукового дослідження;
- нечіткого визначення мети та цілей методологічного дослідження.

Із переліку окреслених проблем до засадних слід віднести другу, що пов'язана з інституалізацією методологічного знання. Виділена проблема важлива не тільки для наукових дисциплін метанаукового (загальнонаукового), але й конкретно-наукового рівня пізнання, до яких належить й економічна наука. Суть її полягає у тому, що потрібно визначити наукову інституцію, що має спеціалізуватися на створенні методологічного знання, а отже, виступати елементом інфраструктури наукової сфери щодо дисциплін, які включені до її складу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У вітчизняній економічній науці в 90-х роках минулого сторіччя дослідження теоретичних проблем у сфері методології практично не проводилися. Ситуація почала поступово змінюватися на початку нинішнього сторіччя, що знайшло відображення у низці наукових і навчально-наукових видань [1–4]. Першим з українських учених-економістів, який започаткував ґрунтовне дослідження у сфері методології вітчизняної економічної науки й актуалізував відповідну проблематику, був д.е.н., проф. С.В. Мочерний. Процеси подальшого розширення проблемної сфери та масштабів проведення наукових досліджень щодо формування засад методологічного забезпечення зазначеної галузі науки пов'язані з такими відомими економістами, як В.М. Геєць, А.С. Гальчинський, В.Д. Базилевич, А.А. Мазаракі. Оцінюючи позитивно характер цих зрушень, водночас слід констатувати хаотичність у проведенні наукових досліджень у методологічній сфері, а відповідно, й альтернативний характер отриманих результатів.

Аналіз останніх публікацій дає підстави окреслити основні питання, що стали предметом відповідних досліджень, зокрема:

- обґрунтування переходу із позиції «методологічного монізму» на позицію «методологічного плюралізму» у вирішенні теоретичної проблеми оцінки універсальності застосування методу проведення наукового дослідження незалежно від сфери наукового пізнання;
- класифікація методів проведення наукового дослідження за рівнями наукового пізнання та специфікою предмета дослідження;
- визначення критеріїв оцінки істинності отриманих наукових результатів.

Питання інституалізації методологічного знання у предметну сферу наукового дослідження вітчизняними науковцями не було включено, оскільки вважалося формально вирішеним. Зазначене становище зумовлене двома причинами історичного характеру:

- 1) ефектом «дисциплінарного ізоляціонізму» [5, с. 21] у сфері методологічного знання, що виник на попередньому

(радянському) етапі процесу еволюції вітчизняної економічної науки. Остання, як й інші дисципліни конкретно-наукового рівня пізнання, під час продукування предметного знання напружувала та використовувала власну методичну базу, хоча формально (чисто з ідеологічних вимог) проголошувався діалектичний метод як методологічна база дослідження;

2) набутий історичний досвід у сфері методологічного забезпечення сприяв тому, що вітчизняна наукова спільнота на теперішньому етапі еволюції економічної науки здебільшого некритично перейшла на позицію методологічного плюралізму, як одну із засадних положень уведеного в сучасну методологічну свідомість дослідників філософією науки.

Таким чином, зміст сформованої в радянський період методологічної свідомості, по суті, не змінився, для нього лише знайдене формально прийнятне теоретичне обґрунтування. Одним із наслідків такого становища було те, що поняття «методологічне знання» та «метод наукового дослідження» ототожнювалися, а проблема методологічного забезпечення проведення наукового дослідження зводилася до вибору сукупності певних засобів створення предметного знання. Арсенал зазначених засобів формувалася передусім у процесі накопичення й узагальнення методичного досвіду проведення досліджень у вітчизняній економічній науці. Враховуючи те, що методика – це лише конкретна форма певного засобу наукового дослідження, зумовлена специфікою предмета дослідження, у процесі накопичення методичного досвіду відбувалося поступове вичерпання евристичного потенціалу методологічного забезпечення вітчизняної економічної науки щодо можливості дослідження нових явищ економічної сфери буття.

Розвитку сучасної вітчизняної економічної науки стали притаманні дві негативні тенденції. Перша з них проявилася у некритичному залученні методичних прийомів з інших наукових дисциплін. Друга – у спробах переглянути її об'єкт та предмет на основі їх універсалізації з іншими суспільними дисциплінами. Постає загроза втрати економічною наукою власної сутності, а відповідно, й індивідуальності. Все це свідчить про негативні ознаки наявної онтологічної та гносеологічної кризи у вітчизняній економічній науці.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поняттю «методологічне знання» притаманна така істотна ознака, як універсальність, а тому жодна з дисциплін конкретно-наукового рівня пізнання не здатна формувати систему знань про нього. Отже, проблема інституалізації методологічного знання, тобто визначення, яка дисципліна має виступати методологічною базою щодо інших наукових дис-

циплін, зокрема конкретно-наукового рівня пізнання, є нагальною, а отже, потребує вирішення у повному обсязі.

Об'єкт дослідження – методологічне знання.

Предмет дослідження – проблема інституалізації економічного знання щодо вітчизняної економічної науки.

Засоби проведення дослідження: порівняння; історичного та логічного аналізу; узагальнення.

Мета статті полягає у визначенні методологічного базису для вітчизняної економічної науки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема інституалізації методологічного знання стосується питання, до предметної сфери якої – метанаукової, наукової чи сукупності наукових дисциплін – його необхідно включати. Щодо вирішення проблеми інституалізації, то можна виділити декілька підходів:

1) методологічне знання може бути об'єктом однієї або метанаукової (епістемологія), або узагальнюючої наукової (філософія науки) дисципліни [6];

2) методологічне знання може бути об'єктом епістемології, філософії науки і конкретних наукових дисциплін [7];

3) методологічне знання може бути об'єктом лише конкретних наукових дисциплін [8, с. 360];

4) методологічне знання може бути об'єктом самостійної спеціалізованої дисципліни – методології наукового пізнання [5, с. 205].

У межах перших трьох підходів методологічне знання розглядається як частина предметної сфери відповідних дисциплін, що інституалізується як окремий розділ відповідної дисципліни та набуває форми певного виду локальної теорії.

Особливість четвертого підходу полягає у тому, що методологічне знання повною мірою формує предметну сферу спеціалізованої дисципліни, у рамках якої воно інституалізується як загальна теорія.

За різноманіття підходів до інституалізації методологічного знання, дефініції поняття «методологія» суттєво різняться лише між першими трьома і четвертим підходами.

На підставі порівняння й узагальнення визначень відповідної категорії [1; 3; 5; 6] їх змістовне тлумачення можна звести до двох альтернативних варіантів дефініцій, представлених у табл. 1.

Для економічної науки загалом і вітчизняної зокрема загальноновизаним є перший типовий варіант дефініції категорії «методологія».

Для обох типових варіантів дефініції категорії «методологія» характерні подібність і відмінність у її логічному статусі як: 1) операція визначення; 2) форми мислення: судження, поняття.

Таблиця 1

Дефініції поняття «методологія» залежно від підходів до інституалізації методологічного знання

№ з/п	Номери підходів	Типові варіанти дефініції
	Із першого по третій	«Методологія – спеціальна частина теорії (у науці або філософії), що присвячена обґрунтуванню змісту, доцільності та виправданості певних методів у тій чи іншій сфері пізнання» [6, с. 370]
		«Методологія – це спеціальна частина певної галузі науки або діяльності, що опікується збиранням, осмисленням та обґрунтуванням методів, що в них застосовуються» [6, с. 375]
2	Четвертий	«Наукова методологія, або методологія наукового пізнання, є складно структурованою системою рефлексивного знання» [5, с. 204] «Методологія наукового пізнання – це філософська дисципліна, предмет якої включає структурну динаміку наукового знання та раціональне обґрунтування шляхів його приросту» [5, с. 205] «Методологія – це система принципів та способів організації і побудови практичної та теоретичної діяльності, а також учення про цю систему» [10, с. 160]

Що стосується логічної операції «визначення», то подібність вищенаведених типових варіантів дефініції полягає у тому, що їх можна віднести до: реальних визначень, в яких розкриваються «істотні та загальні ознаки визначуваного поняття» [11, с. 50]; явних, що «у своїй структурі містять ... (визначуване поняття), так і ... (визначаюче)» [11, с. 50].

Подібність зазначених дефініцій стосується також і логічних помилок, допущених під час виконання операцій визначення. Зокрема, було порушено перше правило визначення поняття – співмірності визначення, що призвело до такого виду логічної помилки, як «надто широке визначення» [11, с. 52].

Окрім того, обидві дефініції поєднують у собі ознаки як атрибутивно-реляційного, так й операційного виду визначень, що є іншим видом логічної помилки – «поєднання протилежних понять» [11, с. 37]. На підставі того, що в дефініції категорії «методологія» вирішується проблема інституалізації цього явища як форми наукового пізнання (певної науки або її окремого розділу), відповідне визначення за своїм змістом має бути віднесено до атрибутивно-реляційного різновиду, тобто визначення «через найближчий рід і видову ознаку» [11, с. 50–51].

Подібність зазначених дефініцій стосовно такої форми мислення, як судження, полягає у тому, що:

1) вони належать до однакових видів класифікації суджень, зокрема до: атрибутивних, де «констатується наявність чи відсутність властивості того чи іншого предмета» [11, с. 70]; категоричних; складних, до складу яких входять «два чи більше предикатів» [11, с. 90]; єднальних, де «наявне твердження, про належність предметів двох чи більше ознак» [11, с. 90];

2) вони визначають зміст та обсяг поняття «методологія».

Основна відмінність цих дефініцій як суджень, полягає не в суб'єкті, а в предикатах цієї форми мислення – вони є змістовно різні. Опосередковано можна зробити висновок про те, що відповідні поняття, яким присвоєно одне ім'я, також мають різний обсяг. Таким чином, на основі зазначених суджень-дефініцій сформовано відмінні поняття. Отже, постає проблема визначення істинності кожного цих суджень, а відповідно, і дефініцій.

Порівняння зазначених дефініцій на предмет їх подібності чи відмінності доцільно зробити на основі класифікацій: видів понять [11, с. 34]; відношення між поняттями [11, с. 39].

Подібність типових варіантів дефініції категорії «методологія» як понять полягає у тому, що: 1) за класифікацією видів понять їх слід віднести до не порожніх, конкретних, позитивних, незбірних, безвідносних, реєструючих; 2) за класифікацією відношення між поняттями це – порівнювані поняття.

Відмінність відповідних дефініцій як понять полягає у тому, що це:

1) за класифікацією видів понять їх слід віднести для першого варіанту (підходи перший – третій) до одиничних, а для другого (четвертий підхід) – до загальних;

2) за класифікацією відношення між поняттями це – несумісні, «обсяг яких зовсім не збігається або принаймні частково» [11, с. 35]; протилежні, «видові ознаки яких взаємно виключаються» [11, с. 37].

На підставі проведеного порівняння типових варіантів дефініції категорії «методологія» можна зробити висновок, що ці визначення суттєво відрізняються як за змістом, так і за обсягом, тобто є альтернативними. Як і у випадку із судженнями постає проблема визначення істинності цих дефініцій, але вже в іпостасі понять.

Визначення істинності варіантів дефініції категорії «методологія» як судження і поняття потребує проведення повного

логічного аналізу змісту й обсягу цієї категорії, що, своєю чергою, дасть можливість відповісти на питання, чи набуло методологічне знання форм теорії.

Для розв'язання цього питання, як зазначалося вище, необхідно спочатку проаналізувати методами логічного аналізу сутність та складники такого явища, як методологічне знання, що, власне, й є об'єктом відповідної науки.

Загальною ознакою цього поняття є те, що методологічне знання – різновид наукового знання, а отже, це результат дослідницької діяльності, під час його створення необхідно застосовувати певний метод, а також цьому виду знання притаманний системний характер.

Істотні ознаки методологічного знання пов'язані зі специфікою об'єкта цього виду наукового дослідження, яким є перша рефлексія.

Якщо серед філософів і науковців стосовно визначення загальних ознак методологічного знання панує однотайність, то щодо істотних ознак цього явища наявні суттєві розбіжності. Зокрема, можна виділити такі альтернативні підходи:

1) це знання про методи проведення наукового дослідження [7; 8];

2) це знання про порядок організації і методи створення знання у формі наукової теорії [4; 9];

3) це знання про порядок організації і методи проведення наукового дослідження [1; 3; 5; 6; 10].

Хоча в межах кожного із зазначених підходів застосовується категорія з однаковим ім'ям «метод», однак смисл, що вкладається у цю категорію, суттєво різний:

- це засіб (інструмент) створення нового знання;
- це нормативна система засад і рекомендацій забезпечення організації проведення наукового дослідження, що включає принципи його організації, певні етапи та процедури його проведення, а також комплекс засобів створення нового знання.

Переклад слова «метод», що має грецьке походження, більшість науковців тлумачать приблизно однаково:

- «через відстежений (або підготовлений) шлях» [6, с. 374];
- «шлях дослідження або пізнання, теорія, вчення» [12, с. 78].

Для першої з наведених позицій характерна логічна помилка – ім'я поняття неадекватне його змісту.

Для підходу, де сутність методологічного знання визначається як знання про методи проведення наукового дослідження, характерна перша позиція, так званого «вузького» трактування категорії «метод». За результатами порівняння цих двох категорій можна зробити висновок, що метод виступає формою прояву такого явища, як методологічне знання. Крім того, можна зробити висновок, що за таких обставин основу структури методологічного знання можуть становити тільки сукупність засобів, необхідних для проведення емпіричного наукового дослідження.

Крім того, слід констатувати, що розглянутий підхід є основою теоретичного обґрунтування третього підходу до вирішення проблеми інституалізації методологічного знання – методологічні дослідження доцільно здійснювати лише на рівні та в межах конкретних наукових дисциплін.

Вище сформульоване визначення сутності та складу методологічного знання, а відповідно, форми його інституалізації відповідають емпіричному рівню наукового пізнання.

Така теоретична позиція у сфері методології була історично та логічно виправдана для початкового етапу процесу еволюції науки як специфічної рефлексійної форми. Для сьогодення така методологічна позиція є консервативною, що може мати лише негативні

наслідки для реалізації місії науки, у тому числі її окремих дисциплін – створювати та забезпечувати приріст нового знання. Крім того, така ситуація також є ознакою кризового стану певної наукової дисципліни в онтологічній і методологічній сферах.

Для двох останніх підходів до визначення істотних ознак методологічного знання спільним є визначення методу як нормативної системи засад і рекомендацій забезпечення організації проведення наукового дослідження. Що ж стосується істотних ознак, то тут спостерігаються принципові розбіжності.

Підхід, де методологічне знання тлумачиться як знання про порядок і методи створення знання у формі наукової теорії, пов'язано з утвердженням у науковому пізнанні такої його форми, як теоретичне пізнання. Порівняно з процесом емпіричного пізнання процес теоретичного пізнання є більш складним явищем як за:

- об'єктом, предметом і метою наукового пізнання;
- формою представлення його результату – наукового знання;
- логічними формами мислення;
- послідовністю проведення зазначеного процесу;
- арсеналом засобів створення наукового знання.

Так, об'єктом емпіричного пізнання є форма явища, предметом – власне явище, а отже, його метою – встановлення наукового факту існування явища. Останнє може бути представлено як певний предмет, а також процес його життєвого циклу або взаємодії з іншими предметами зовнішнього середовища буття цього предмета. Натомість об'єктом теоретичного пізнання є вже явище, а його предметом – зміст його окремих форм і сутність, а метою – визначення сутності цього фрагмента буття.

Формою представлення результату емпіричного пізнання є науковий факт, що реалізується у певних узагальнених логічних формах: термін, класифікація, типологія, емпірична залежність та ін. Теоретичне знання формалізується як поняття, наукова гіпотеза, теорія, картина навколишньої реальності.

Логічною формою емпіричного пізнання є просте і складне судження, а теоретичного пізнання – всі види умовиводу.

Послідовність проведення процесу емпіричного пізнання включає такі етапи:

- 1) формування емпіричного базису, тобто «знання чисельних спостережень» [5, с. 243];
- 2) первинна обробка емпіричного базису, що передбачає процедуру його символічної ідентифікації й уніфікації (засобами природної мови, математики тощо), внаслідок чого формуються концептуальне ядро (система понятійного орієнтування) й емпіричні індикатори (умови використання інформації концептуального ядра) [5, с. 246];
- 3) узагальнення емпіричного базису, визначення змісту та певної форми наукового факту [5, с. 248].

У межах другого підходу до визначення поняття «методологічне знання» послідовність проведення процесу теоретичного пізнання описується у так званій «гіпотетико-дедуктивній моделі» [5, с. 249–250].

Зокрема, можна виділити такі етапи:

- 1) визначення окремого явища певної сфери буття як об'єкта наукового пізнання;
- 2) висунення гіпотези, що представляє собою систему ідеальних моделей (конструктів) та законів, «що відтворюють об'єкт дослідження як певним чином структуровану сукупність елементів та їх зв'язків» [5, с. 251].

Основним в арсеналі засобів емпіричного пізнання є індуктивний метод, а теоретичного пізнання – дедуктивний метод.

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що основу структури методологічного знання можуть становити науковий факт та комплекс засобів щодо розробки наукової гіпотези.

Розглянута теоретична позиція щодо визначення сутності методологічного знання була також історично та логічно виправданою, але вже для другого етапу процесу еволюції науки. Для цього етапу були характерні такі обставини:

- обсяг емпіричного наукового знання досяг критичного рівня, що потребувало його узагальнення та систематизації;
- процес емпіричного пізнання вичерпав свій методологічний потенціал щодо створення та нарощування нового наукового знання стосовно сучасного стану суспільного буття.

Для нинішнього історичного етапу процесу еволюції науки, сутність якого визначається мультиплікативним характером динамізації і глобалізації еволюційних процесів, що супроводжуються кардинальними кількісно-якісними змінами в усіх сферах суспільного буття, зазначену методологічну позицію також слід визнати консервативною.

За таких історичних і логічних обставин слід констатувати, що наука, як і окремі її дисципліни, зокрема у сфері суспільного буття, втратила власну творчу здатність виконувати свою місію. Причина полягає у протиріччі між новою принципово відмінною об'єктивною реальністю та морально застарілим теоретичним базисом. Наслідком цього є неадекватне тлумачення змісту та суті нових наукових фактів, що на емпіричному рівні наукового знання репрезентують сукупність певних явищ сучасного суспільного буття.

Крім того, слід додати, що розглянутий підхід до визначення сутності методологічного знання слугує теоретичною базою обґрунтування як для першого, так і другого підходів до вирішення проблеми інституалізації методологічного знання.

Односторонність першого і другого підходів подолана у третьому підході, де методологічне знання визначається як знання про порядок організації і методи проведення наукового дослідження.

Перша принципова відмінність третього підходу від двох попередніх полягає у тому, що наукове знання розглядається з позицій принципу розвитку, що відповідним чином впливає на етапність процесу методологічного дослідження та склад елементів методологічного знання. Наступна відмінність проявляється у субординованому комплексному характері методологічного знання, що системно поєднує у собі загальні та істотні ознаки емпіричної і теоретичної форм відповідної форми наукового знання.

За таких обставин методологічне знання можна визначити як форму наукового нормативного комплексного знання про систему раціонального забезпечення й ефективну організацію проведення наукового дослідження на емпіричному та теоретичному рівнях.

Можна систематизувати послідовність комплексного наукового пізнання, виокремивши такі етапи:

- 1) початковий, на якому передбачається: визначення об'єкта та предмета дослідження, формування його емпіричного базису, а також передпосилкового знання (філософські основи науки, наукова картина реальності, що досліджується, норми наукового дослідження тощо [6, с. 255]);
- 2) проміжний, де здійснюється «інтелектуальне опрацювання» емпіричного базису, результатом якого є визначення змісту та певної форми наукового факту та розробка варіантів робочої гіпотези;

3) заключний, у процесі якого опрацьовується наукова гіпотеза та здійснюється її обґрунтування до рівня наукової теорії (поліпшення наявної або розробка нової).

На кожному із зазначених етапів передбачається використання специфічних засобів наукового дослідження [6, с. 389–390].

На підставі викладеного вище можна зробити висновок, що основа структури методологічного знання має формуватися із засадних елементів емпіричної та теоретичної його форм, а також передпосилкового знання.

Таким чином, проведений аналіз дав змогу виділити базові теоретичні положення, що становлять основу методологічного знання як специфічної форми наукового знання. На підставі отриманих результатів щодо вирішення проблеми інституалізації методологічного знання для вітчизняної економічної науки можна зробити такі висновки:

1) методологічне знання є специфічним явищем наукової сфери буття;

2) внаслідок цього воно має бути інституалізоване в межах окремої наукової дисципліни;

3) така його істотна ознака, як універсальність, передбачає, що воно повинне бути інституалізоване в межах метанукової дисципліни;

4) обсяг проблемної сфери дослідження методологічного знання дає підстави стверджувати, що його слід інституалізувати у межах окремого розділу відповідної метанукової дисципліни;

5) враховуючи субординований змістовний зв'язок між дисциплінами загальнонаукового та конкретно-наукового рівнів пізнання, такою дисципліною повинна бути епістемологія. Що стосується альтернативи до цієї дисципліни у формі філософії науки, то, по суті, за проблемною, онтологічною та методологічними сферами нині між зазначеними дисциплінами не має змістовних відмінностей;

6) вітчизняна економічна наука повинна формувати методологічне забезпечення власних досліджень, спираючись на систему методологічного знання, створеного в межах епістемології (філософії науки).

Висновки. На підставі отриманих результатів щодо вирішення проблеми інституалізації методологічного знання для вітчизняної економічної науки можна зробити такі висновки: методологічне знання є специфічним явищем наукової сфери буття; внаслідок цього воно має бути інституалізоване у межах окремої наукової дисципліни; така його істотна ознака, як універсальність, передбачає, що воно повинне бути інституалізоване в межах метанукової дисципліни; обсяг проблемної сфери дослідження методологічного знання дає підстави стверджувати, що його слід інституалізувати в межах окремого розділу відповідної метанукової дисципліни; враховуючи субординований змістовний зв'язок між дисциплінами загальнонаукового та конкретно-наукового рівнів пізнання, такою дисципліною повинна бути повинна бути епістемологія. Що стосується альтернативи цій дисципліні у формі філософії науки, то, по суті, за проблемною, онтологічною та методологічними сферами нині зазначеними дисциплінами не має змістовних відмінностей; вітчизняна економічна наука повинна формувати методологічне забезпечення власних досліджень, спираючись на систему методологічного знання, створеного у межах епістемології (філософії науки).

Література:

1. Мочерний С.В. Методологія економічного дослідження / С.В. Мочерний. – Львів : Світ, 2001. – 416 с.
2. Базилевич В.Д. Метафізика економіки / В.Д. Базилевич, В.В. Ільїн. – К. : Знання, 2007. – 718 с.
3. Геєць В.М. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : [навч. посіб.] / В.М. Геєць [та ін.] ; за ред. д-ра екон. наук, проф., акад. НАПН України А.А. Мазаракі ; Київ. нац. торг.-екон. ун-ту. – К. : КНЕУ, 2010 – 279 с.
4. Гальчинський А.С. Економічна методологія. Логіка оновлення : [курс лекцій] / А.С. Гальчинський ; ред. О. Вербило. – К. : АДЕФ-Україна, 2010. – 572 с.
5. Яскевич Я.С. Філософія і методологія науки : [учеб. пособ.] / Я.С. Яскевич, В.К. Лукашевич. – Минск : БГЭУ, 2009. – 475 с.
6. Петрушенко В.Л. Філософія : [підручник] / В.Л. Петрушенко ; 4-е вид., виправл. і доп. – Львів : Магнолія-2006, 2008. – 506 с.
7. Основи методології та організації наукових досліджень : [навч. посіб.] / За ред. А.Є. Конверського. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
8. История экономических учений: (современный этап) : [учебник] / Под общ. ред. А.Г. Худокормова. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 733 с.
9. Блауг М. Методологія економічної науки / М. Блауг ; пер. с англ. ; науч. ред. и вступ. ст. В.С. Автономова. – М. : Вопросы экономики, 2004. – 416 с.
10. Білодід Ю.М. Філософія: український світоглядний акцент : [навч. посіб. для вищих навч. закл.] / Ю.М. Білодід. – К. : Кондор, 2006. – 356 с.
11. Тофтул М.Г. Логіка : [посібник для студентів вищих навчальних закладів] / М.Г. Тофтул. – К. : Академія, 2002. – 368 с.
12. Берков В.Ф. Філософія і методологія науки : [учеб. пособ.] / В.Ф. Берков. – М. : Новое знание, 2004. – 336 с.

Братута А.Г. Проблема інституалізації методологічного знання для української економічної науки

Анотація. В статті дана оцінка методологічному забезпеченню, а також досліджена проблема неудовлетворительного состояния інституалізації методологічного знання для української економічної науки. Определено, что отечественная економічна наука обязана формувати методологічне забезпечення власних досліджень, спираючись на систему методологічного знання, створеного в рамках такої метанукової дисципліни, як епістемологія.

Ключевые слова: українська економічна наука, наука буття, наука знання, предметне знання, методологічне знання, інституалізація методологічного знання, епістемологія.

Bratuta O.H. The problem of institutionalization of methodological knowledge for Ukrainian economical science

Summary. In the article, an overall assessment of methodological support is given and the problem of the poor state of institutionalization of methodological knowledge for the Ukrainian economical science is studied. It is determined that the national economical science is obliged to form its own research methodological support based on a system of methodological knowledge created within such a meta-discipline as epistemology.

Keywords: Ukrainian economical science, scientific sphere of being, scientific knowledge, subject knowledge, methodological knowledge, institutionalization of methodological knowledge, epistemology.